

РИНОК АПК

«ОБВАЛ» КРЕДИТНИХ РЕЙТИНГІВ КОМПАНІЙ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Триває «обвал», зниження кредитних рейтингів і зміна прогнозів по рейтингах ряду компаній (і їхніх боргових інструментів) агропромислового комплексу. Про це повідомили в прес-службі рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг». Так, рейтинг облігацій серії «А» ТОВ «Инсахарпром-К» знижений з рівня «aaBBB» до рівня «aaBB», збережений прогноз «негативний».

Рейтинг облігацій серій «А»-«З» ОАО «Хлебпром» знижений з рівня «aa» до рівня «aaBBB», збережений прогноз «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серії «А» НП СПФ «АГРО» («aaBB») змінений із «стабільного» на «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серії «А» ЗАТ «Агрокопродукт» («aa») змінений із «стабільного» на «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серій «А»-«С» ЗАТ «Галичина» («aaBBB») змінений із «стабільного» на «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу ОАО «Коровай» («aaBB») змінений із «стабільного» на негативний.

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серії «А» ТОВ «Нидан+» («aaBB») змінений із «позитивного» на «стабільний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серії «А» ЗАТ Компанія «Райз» («aaBBB») змінений із «стабільного» на «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серії «У» СТОВ «Ім. Т. Шевченка» («aa») змінений із «стабільного» на «негативний».

Прогноз за рівнем рейтингу облігацій серій «А»-«У» ТОВ «Юнімілк» («aaBBB») змінений із «стабільного» на «негативний».

Зниження кредитних рейтингів і погіршення прогнозів по рейтингах перерахованих компаній обумовлено очікуваним погіршенням ліквідності компаній у зв'язку з ускладненням доступу до кредитних ресурсів, а також високою імовірністю зниження попиту на продукцію більшості підприємств, представлених у середньому і високому цінових сегментах. Негативний прогноз по рейтингах означає, що рейтинг компанії, а також їхніх боргових інструментів може бути знижений протягом року. Подальші рейтингові дії будуть здійснюватися в залежності від ступеня впливу зазначених негативних тенденцій на фінансові показники кожної конкретної компанії.

Джерело: ЛІГАБізнесІнформ

УДК 633.63: 632.9.631.52

СТРУКТУРА ФЕНОТИПОВОЇ МІНЛИВОСТІ ОЗНАКИ УРАЖЕННЯ ФУЗАРІОЗНОЮ ГНИЛЛЮ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

КОРНЄЄВА М.О.,
кандидат
біологічних наук
КОСТЕНКО О.І.,
кандидат
сільськогосподарських
наук

У статті проаналізовано вплив генотипових і паратипових факторів, а також їх взаємодії на фенотиповий прояв ураженості вітчизняних сортів і гібридів фузаріозними гнилями під час вегетації. Найбільшим фактором впливу є етапи вегетаційного періоду рослин (строки). Генотип досліджуваних матеріалів впливав меншою мірою, що свідчить про їх недостатню селекційне опрацювання за ознакою стійкості.

Вступ. У селекції на стійкість до шкочодинних хвороб і шкідників переважає класичний підхід. Він полягає у виявленні дискретно визначеної мінливості та використанні донорів стійкості

у гібридизації [1]. Проте цілеспрямовану селекційну роботу зі створення імунних сортів і гібридів по відношенню до різних хвороб, у тому числі й такого шкочодинного захворювання як фузаріозні гнилі під час вегетації, неможливо вести без знань генетичного контролю стійкості [2]. Крім того, необхідно виявити основні чинники, що впливають на її фенотип. Сама ця ознака є системною, тобто залежною від багатьох процесів в організмі як на молекулярно-генетичному, так і на фізіологічному рівні. На її фенотиповий прояв впливають як генетичні (гени стійкості, дії й взаємодії генів, кореляційні і т.п.), так і паратипові фактори. У зв'язку з цим, із метою раціональних доборів перспективних із точки зору стійкості форм, необхідно знати структуру мінливості ураження, що можливо при застосуванні факторного аналізу. Такий підхід поглибить знання про механізми прояву генетичного захисту продукційного процесу і, безумовно, підвищить ефективність селекційного процесу.

Матеріали та методика. Дослідження проводили на стаціонарному

№ з/п	гібрид	Ураження рослин, %					% до стандарту
		16.06.	07.07	17.08	07.09	всього	
1	Укр. ЧС 70	9,7	3,6	4,2	0	17,5	
2	Я ЧС 72	8,2	3,3	2,7	0	14,2	-3,3
3	Я одн. 64	4,2	1,4	2,3	0	9,2	-8,3
4	В ЧС 63	4,1	2,7	2,3	0	9,1	-8,2
5	Слов. ЧС 94	3,6	0,8	5,2	0	9,6	-7,9
6	БЦ ЧС 51	3,7	1,9	8,8	0	14,4	-3,1
7	Київ. ЧС 62	1,1	4,3	4,3	0	9,7	-7,8
8	БЦ ЧС 57	9,1	5,3	2,9	0	17,3	-0,2
9	БЦ ЧС 32	7,1	4,0	3,5	0	14,6	-2,9
10	ВП одн. 29	3,7	4,7	5,8	0	14,2	-3,3
11	ЛВ ЧС 31	14,9	5,0	1,1	0	21,0	+3,5
12	ЛВ ЧС 21	7,6	1,3	3,1	0	12,0	-5,5
13	УВ ЧС 37	4,9	2,7	0,5	0	8,1	-9,4
14	Амбарний № 206	7,1	2,4	1,6	0	11,1	-6,4

Таблиця 1. Динаміка ураження коренеплодів фузаріозною гниллю впродовж вегетаційного періоду гібридів вітчизняної селекції, 1999 р.

№ з/п	гібрид	Ураження рослин, %					% до стандарту
		03.08	14.08	30.08	20.09	Всього	
1	Укр. ЧС 70	0,5	0,3	0	0	0,8	
2	Я ЧС 72	3,8	2,2	0	0	6,0	+5,2
3	Я одн. 64	2,5	2,2	0	0	4,7	+3,9
4	В ЧС 63	0,6	2,1	0	0	2,7	+1,9
5	Слов. ЧС 94	1,3	2,8	0	0	4,1	+3,3
6	БЦ ЧС 51	0,6	1,6	0	0	2,2	+1,4
7	Київ. ЧС 62	1,2	0,9	0	0	2,1	+1,3
8	БЦ ЧС 57	3,4	1,9	0	0	5,3	+4,5
9	БЦ ЧС 32	2,5	1,1	0	0	3,6	+2,8
10	ВП одн. 29	6,4	5,2	0	0	11,6	+10,8
11	ЛВ ЧС 31	1,6	2,2	4,8	0	8,6	+7,8
12	ЛВ ЧС 21	1,9	2,2	0	0	4,1	+3,3
13	УВ ЧС 37	6,9	0,9	0	0	7,8	+7,0
14	Амбарний № 206	3,2	1,2	0	0	4,4	+3,6

Таблиця 2. Динаміка ураження коренеплодів фузаріозною гниллю впродовж вегетаційного періоду гібридів вітчизняної селекції, 2000 р.

інфекційному фоні експериментальної бази «Олександрія» Інституту цукрових буряків у 1999-2001 рр., який характеризується високим рівнем заселення шкочодочинних організмів, що викликають загнівання коренеплодів цукрових буряків у період вегетації. Основними збудниками хвороби на дослідній ділянці були гриби з роду *Fusarium* (*F. oxysporum*, *F. solani*, *F. javanicum* та інші). Об'єкт досліджень – 13 сортів і гібридів вітчизняної селекції. Обстеження на ураження фузаріозною гниллю коренеплодів у період вегетації про-

водили за методикою [3]. Облік ураженості на окремому етапі розвитку дає ситуаційну оцінку, тому показники ураженості визначали впродовж чотирьох етапів вегетаційного періоду, що відповідало облікам 16 червня, 7 липня, 17 серпня та 7 вересня. Математичну обробку даних вели на основі дво- і трифакторного дисперсійного аналізу.

Результати досліджень та їх обговорення. Прояв хвороби залежить від різних факторів, до яких належать: погодні умови та етапи онтогенезу рослин, що асоціюються зі строками

спостережень (фактор А), генотип досліджуваного матеріалу (фактор В), а також їх взаємодія. У зв'язку з цим нами досліджено вплив саме цих факторів на ступінь ураження різних генотипів хворобою. Дисперсійний аналіз виявив вплив часток генотипу вітчизняних сортів і гібридів, етапів онтогенезу та їх взаємодії на прояв хвороби за досліджуваний період. У 1999 році частка генотипової варіації у загальній фенотиповій становила 77,4 %, а вплив фактору А (етапи онтогенезу) оцінювався у 43,4%. Взаємодія генотипу сортів і гібридів з етапами онтогенезу була також високою – 26,6 %. Генотипова варіація, пов'язана з власне генотипом, була найменшою, хоча і достовірною на 5- % рівні значущості. Це вказує на слабку стійкість безпосередньо генотипів рослин та непристосованість їх до вирощування в умовах активного розвитку шкідливої мікрофлори.

У табл. 1-3 наведено показники ураження вітчизняних матеріалів хворобою впродовж різних етапів онтогенезу за 1999-2001 рр.

У 1999 р. найменш уражуваними виявилися гібриди Я одн.64, В ЧС 63 та УВ ЧС 37. Для них характерно те, що найбільше ушкоджених рослин спостерігали у червні з поступовим їх зниженням в кінці вегетації. У гібриду Слов'янський ЧС 94, навпаки, їх було найбільше усередині серпня (5,2%). Найменшою стійкістю до хвороби характеризувався гібрид львівсько-верхняцької селекції ЛВ ЧС 31 (21,0%).

За результатами дисперсійного аналізу польових даних 2000 р., основною часткою впливу на розвиток хвороби також відмічено фактор "етапи онтогенезу рослин" (29,8%), проте генотипові особливості сортів і гібридів були виражені більше - 12,6 % порівняно з 1999 роком.

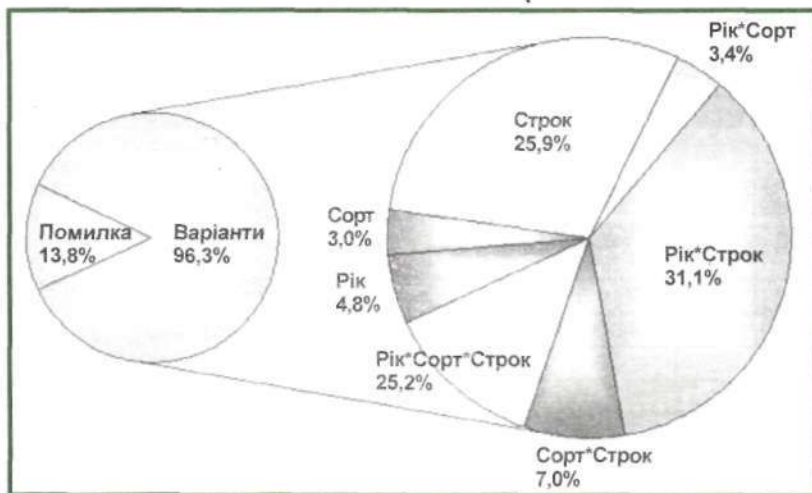
Найменш чутливим до ураження хворобою виявився гібрид Укр.ЧС 70: на його тлі всі інші гібриди вітчизняної селекції виглядали менш привабливо (табл. 2).

Така ж тенденція спостерігалася й у 2001 році, хоча вплив фактора "етапи онтогенезу", за даними дисперсійного аналізу, виявився найбільшим за всі роки досліджень. Він становив 72,7 % фенотипової варіації. Генотип сорту впливав істотно, але він був утричі меншим від взаємодії факторів сорт-етапи онтогенезу. Дані польового експерименту (табл. 3) показали, що найбільше наростання ураження рослин фузаріозною гниллю відмічено впродовж першої декади серпня і його відсутність – у третій декаді, а також і у вересні.

№ з/п	гібрид	Ураження рослин, %					% до стандарту
		17.07	07.08	28.08	17.09	Всього	
1	Укр. ЧС 70	0	4,5	0	0	4,5	
2	Я ЧС 72	0,7	10,8	0	0	11,5	+7,0
3	Я одн. 64	0	6,7	0	0	6,7	+2,2
4	В ЧС 63	0,6	11,2	0	0	11,8	+7,3
5	Слов. ЧС 94	0,8	10,5	0	0	11,3	+6,8
6	БЦ ЧС 51	3,1	10,4	0	0	13,5	+9,0
7	Київ. ЧС 62	1,4	13,5	0	0	14,9	+10,4
8	БЦ ЧС 57	0,8	19,8	0	0	20,6	+16,1
9	БЦ ЧС 32	0	18,4	0	0	18,4	+13,9
10	ВП одн. 29	2,5	18,5	0	0	21,0	+16,5
11	ЛВ ЧС 31	1,2	11,1	0	0	12,3	+7,8
12	ЛВ ЧС 21	0	7,4	0	0	7,4	+2,9
13	УВ ЧС 37	0	10,5	0	0	10,5	+6,0
14	Амбарний № 206	1,4	4,3	0	0	5,7	+1,2

Таблиця 3. Динаміка ураження коренеплодів фузаріозною гниллю впродовж вегетаційного періоду гібридів вітчизняної селекції, 2001 р.

Рисунок. Вплив генотипу, фаз онтогенезу та років спостережень і їх взаємодії на рівень прояву гнилей коренеплодів гібридів української селекції 1999-2001 рр.

Гібриди Я одн. 64, В ЧС 63, ЛВ ЧС 21 та УВ ЧС 37 підтвердили свої оцінки як найменш уражувані фузаріозною гниллю.

Загальнені дані трирічних досліджень у трифакторному експерименті дозволили встановити також вплив умов року і взаємодію цього фактора з іншими чинниками, в результаті чого одержано розгорнуту "картину" складових елементів фенотипового прояву ураженості вітчизняних матеріалів фузаріозними гнилями під час вегетації (рис.).

Як виявилось, фактор "рік досліджень" привніс незначну (4,8%) частку у фенотипову варіацію, проте його взаємодія з іншими складовими становила більше половини дисперсії параметрів мінливості і становила сумарно 66,7%. Це вказує на необхідність врахування цих параметрів при створенні стійких

проти фузаріозних гнилей гібридів цукрових буряків.

Висновок. На основі досліджень виявлено найбільш суттєві фактори впливу на фенотиповий прояв ураженості вітчизняних сортів і гібридів фузаріозними гнилями під час вегетації. Основна частка фенотипової дисперсії припадає на етапи онтогенезу і їх взаємодія з умовами року. Найменш уражуваними до хвороби гібридами вітчизняної селекції виявилися такі сорти й гібриди на стерильній основі: Ялт. одн. 64, В ЧС 21 та УВ ЧС 37, компоненти яких є джерелами генів стійкості. Для підвищення ефективності селекційного процесу зі створення імунних сортів необхідно розширювати генотипову мінливість селекційних матеріалів шляхом введення у їх генотип генів расоспецифічної стійкості до збудників хвороб.

Бібліографія

1. Літун П.П., Кириченко В.В., Петренко В.П., Коломацька В.П. Теорія і практика селекції на макроознаки. Методологічні проблеми. - Харків, 2004.-130 с.
2. Костенко О.І., Корнєєва М.О. Типи успадкування стійкості до гнилей у період вегетації гібридами цукрових буряків на основі генної та цитоплазматичної чоловічої стерильності. - Збірник наукових праць, випуск 10.- 2008.- С. 59-65.
3. Методические указания по созданию инфекционных фондов и оценке сортов сахарной свеклы на устойчивость к основным болезням. К. 1985. - 48 с.

Анотація

В статтю проаналізовано вплив генотипічних і паратипічних факторів, а також їх взаємодія на фенотипічне вираження ураженості вітчизняних сортів і гібридів фузаріозними гнилями во время вегетації. Найбільшим фактором впливу оказались етапы вегетационного периода растений (сроки), генотип исследованных материалов влиял меньше, что свидетельствует о недостаточной селекционной проработке по признаку устойчивости.

Annotation

The article analyzes the influence of genotypic and paratypic factors and also their interactions on phenotypic expression of affection of home-bred varieties and hybrids by Fusarium rots during vegetation. The most important factors of the influence was a stage of vegetation period (time); genotype of the materials studied was of less importance for the influence, which testified that they were worked not enough by breeding for their resistance trait.

● АГРАРНА ПОЛІТИКА ●

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ ПАРЛАМЕНТУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСЛІДКАМ ВПЛИВУ КРИЗИ В АПК

Комітет із питань аграрної політики та земельних відносин розглянув законопроект (реєстр. №3353-2), поданий народними депутатами В.Януковичем, М.Присяжнюком, С.Рижучком, В.Славутою. На засіданні зазначалося: на відміну від проекту внесенного КМ України (реєстр. №3353), проект народних депутатів «носить системний характер та має комплексний підхід до подолання кризових явищ в агропромисловому комплексі України». Зокрема, пропонується продовжити дію спеціальних режимів оподаткування сільгоспдприємств та сформувати Державний аграрний стабілізаційний фонд в обсязі не менше 10 млрд. гривень для забезпечення потреб агропромислового комплексу фінансовими та матеріально-технічними ресурсами.

КРАЩІ ФЕРМЕРИ РОКУ

На виставі «Агрофорум/Фермер України» оголошено підсумки Всеукраїнського фермерського конкурсу, що визначив переможців у номінаціях «Краще фермерське господарство України», «Краще особисте селянське господарство України» та «Кращий молодий фермер України».

Серед «імениників» - фермерське господарство «Аміла» і «Пан Продукт» (Волинська область), «Богдан» (Житомирська область), «Микитин Михайло Дмитрович» (Івано-Франківська область), «Босько А.Б.» (Кіровоградська область), «Щаслива Доля» і «Малокобелячківське» (Полтавська область), «Ако» і «Юність» (Рівненська область), селянське (фермерське) господарство «Умріхана Юрія Миколайовича» (Харківська область), «Диметра» і «Ромашка» (Черкаська область), «Бояни-Глиниця» (Чернівецька область) та ін.

Кращим господарям – переможцям були вручені нагороди, цінні подарунки, дипломи і подяки Міністерства України й Асоціації фермерів та приватних землевласників України.